

Helsinki 30.9.2011

Suomen Akatemialle

Tieteellisten seurain valtuuskunta lausuu kunnioittavasti seuraavan Suomen Akatemian asettaman tutkijakoulutukiryhmän ehdotuksista tutkijankoulutuksen kehittämiseksi.

Valtuuskunta pitää hyvänä, että tohtorikoulutukselle asetetaan laatuvaatimuksia, jotka olisivat yhtenäisiä kaikissa maamme yliopistoissa. Toisaalta on vältettävä liikaa yhdenmukaistamista. Esimerkiksi väitöskirjan laatimiselle ei voi asettaa yhtä kaikkia koskevaa ihanneaikaa, vaan tutkijoiden työtilanteen ja tieteenalojen erilaisuus on otettava huomioon.

Tieteellisten seurain valtuuskunta kiinnittää huomiota siihen, ettei kehitysehdotuksissa ole esitetty kaikille yhteisiin opintoihin kuuluvaksi tutkimusetiikan opintoja. Valtuuskunta katsoo, että tutkimuksen eettisiin ehtoihin kohdistuu nykyään niin paljon jo kansallisia ja kansainvälisiäkin paineita, että tutkimusetiikan ottaminen osaksi tohtorikoulutusta on välttämätöntä. Myös tohtorikoulujen johtajien tutkimusetiikan tuntemus olisi varmistettava.

Nykyisen valtakunnallisen tutkijakoulujen järjestelmän hyvä puoli on se, että yliopistojen välinen yhteistyö ja kilpailu Suomen Akatemian tuesta on tukenut jatko-opiskelun laatua. Toisaalta tutkintojen suorittamista koskevat määräykset ja käytännöt ovat yliopistojen ja niiden tiedekuntien vastuulla. Tiedekunnat tekevät päätökset jatko-opiskelijaksi valinnasta, tohtoritutkintojen vaatimuksista ja väitöskirjojen hyväksymisestä. Ehdotusten mukaan Suomen Akademia edelleen tukisi tohtoriohjelmia, jotka voivat olla yliopistojen välisiä, mutta kaikkien tohtoriopiskelijoiden tulee kuulua yliopiston yhteen tai muutamaankin tutkijakouluun. Olisi arvioitava, tuoko uusi tutkijakoulutason hallinnollinen rakenne turhaa byrokratiaa yliopistoihin. Jatkossa tulisi myös täsmentää, miten yliopistojen autonomia ja valtakunnalliset laatuvaatimukset ovat sovitettavissa yhteen. Kehittämissuunnitelmissa jää epäselväksi, kuuluvatko tutkijakouluun vain tutkijakoulun palkallisen paikan saaneet tohtorikoulutettavat vai myös erilaisilla apurahoilla ja työn ohessa väitöstutkimusta tekevät jatko-opiskelijat.

Valtuuskunnan mielestä työelämässä oleva osaamiskapasiteetti pitäisi saada paremmin tiedeyhteisön ja yhteiskunnan käyttöön. Vaikka sektoritutkimuslaitosten ja muiden tutkimuslaitosten ja virastojen ydintehtävä ei ole tieteellinen tutkimus, yhteistyötä niiden kanssa olisi hyödynnettävä nykyistä enemmän alkaen tohtorikoulutuksesta. Tutkimuslaitoksissa väitöskirjatyo ei aina tapahdu kokoaikaistyyppisenä kouluna, vaan osana laitoksen normaalia työtä. Monista tärkeistä aiheista olisi saatavissa tohtoritasoista tai korkeampaa postdoc-tutkimusta. Nykyään tätä tehdään usein osa-aikaisesti, eivätkä nykyiset järjestelmät oikein suosi tätä tietä. Nämä tohtorit ovat väistämättä vanhempia

kuin nopeasti koulutetut nuoret. Toisaalta he ovat heti väitelyään valmiita hyödyntämään taitojaan työelämässä ja oikeastaan hyödyntävät niitä jo väitöskirjaa tehdessään.

2

Työssä ja työn ohessa väitöskirjaa tekevien tohtorikoulutettavien lisäksi yliopistoissa on paljon seniori-ikäisiä jatko-opiskelijoita, joiden asemaan koulutusjärjestelmässä tulisi ottaa kantaa. Myös he täydentävät yliopistollista tutkimusta tuomalla uusia relevantteja tutkimusaiheita ja paljon käytännön kokemusta tiedeyhteisöön.

Tieteellisten seurain valtuuskunnan puolesta

Ilkka Niiniluoto
Puheenjohtaja

Aura Korppi-Tommola
toiminnanjohtaja